

הפסקת הליך משמעותי בעת פרישת עובדים משירות המדינה

מטרה

פרישת עובד משירות המדינה עשויה, במקרים מסוימים, להביא להפסקת ההליך המשמעותי נגדו, אם בהפסקת ההליך המשמעותי אין כדי לפגוע בתכלית הדין המשמעותי ובשמירה על אמון הציבור בשירות המדינה.

מטרת נוהל זה הינה לקבוע אמות מידה לתביעה המשמעותית להפסקת הליך משמעותי בנסיבות בהן פורש עובד משירות המדינה, וליתן לתביעה כלים לגיבוש עמדתה מקום שבית הדין שוקל להפעיל את סמכותו להורות על הפסקת ההליך שבפניו (עש"מ 5669/98 שפירו, פד"י נד (2), 129).

הגדרות:

הליך פלילי - הליך חקירה פלילית או העמדה לדין בפני בית משפט.

הליך משמעותי – הליכים לפי חוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 (להלן: "חוק המשמעת"), לרבות חקירה משמעותית, השעיה או הליכים בפני בית הדין.

פרישה לקיצבה - פרישת עובד משירות המדינה, המזכה את העובד בקצבה מיידית לפי כל דין.

פרישה מוקדמת - פרישה של עובד משירות המדינה, אשר אינה מזכה בקצבה מיידית, או שאינה מזכה כלל בקצבה אלא אם נציב שירות המדינה או מי מטעמו אישר לראות בה סיום שירות המזכה בקצבה מיידית (למשל במסגרת עידוד פרישה מרצון).

פרישה שלא בהתאם לחוק הגמלאות – פרישה של עובד, שחוק הגמלאות אינו חל עליו, משירות המדינה (כגון, עובד המועסק בחוזה מיוחד, או עובד המועסק בכתב מינוי לאחר אפריל 2002).

הטבות פרישה – הטבות הניתנות למי שפרש משירות המדינה מעבר לזכויות המגיעות לו עפ"י דין (כגון הגדלת שירות, הענקת דרגות פרישה).

כללי

ככלל, פרישת עובד משירות המדינה, בכל סוגי הפרישה המנויים לעיל, בעת קיום הליכים פליליים או משמעתיים נגדו, אינה מביאה להפסקה אוטומטית של הליך משמעת המתנהל נגד העובד, בהתאם להוראות חוק המשמעת להלן:

סעיף 65 לחוק:

"פרישתו של עובד מהשירות אינה מפסקת הליכים שהתחילו בהם נגדו לפני בית הדין והוא רשאי להמשיך בדיון אם ראה צורך בכך"

סעיף 66 לחוק:

" מותר להתחיל בהליכים לפני בית הדין אף לאחר שפרש העובד מהשירות, ובלבד שהתובענה תוגש תוך שנתיים מיום הפרישה או תוך שנה מיום סיום חקירת המשטרה או הדיון הפלילי, לפי המאוחר, על פי הוראות היועץ המשפטי לממשלה, או נציב השירות או לפי בקשת העובד".

יחד עם זאת, במקרה בו הפסקת ההליך לא תפגע בתכלית הדין המשמעתית ובאמון הציבור בשירות המדינה, וכן כאשר קיים חשש סביר שהמשך ניהול ההליך המשמעתית לא יביא לתוצאות אופרטיביות ואפקטיביות, ניתן יהיה לשקול הפסקת ההליכים בכפוף לשיקולים שיפורטו להלן (ר' גם עש"מ 8431/01 דנינו, פ"ד נו(2), 577).

יש להבהיר כי ללא החלטה מפורשת של בית הדין למשמעת בנוגע לפסילת עובד משירות המדינה, יתכן מצב שבו עובד שפרש תוך כדי ניהול הליך משמעת, יוכל לשוב לשירות המדינה. לפיכך, על המשרד בו מבקש עובד שפרש להיות מועסק, לוודא כי נתונים אודות ההליכים המשמעתיים או הפליליים שנוהלו נגדו, יהיו גלויים בפני הגורם המאשר את ההעסקה, וישקלו בטרם קבלת החלטה אם לשוב ולהעסיקו.

הפסקת הליך משמעת בשל פרישה של עובד, טעונה אישור של הממונה על המשמעת בשירות המדינה, בתיאום עם נציב שירות המדינה. בתיקים בהם הפרקליטות היתה מעורבת בטיפול יש לדווח למנהל תחום המשמעת על הסדרי הפרישה הכרוכים בהפסקת ההליך המשמעתית.

ככלל, הפסקת הליך משמעת שבו מתכוונת התביעה לדרוש פיטורי העובד אם יורשע, אמורה לכלול התחייבות של העובד שלא לשוב לשירות המדינה לתקופה המתבקשת ממהות ההליך.

השיקולים להפסקת ההליך המשמעותי בעקבות פרישה

כאשר עובד מבקש לפרוש בעת קיום הליכים משמעותיים, ייבחנו השיקולים המפורטים להלן:

1. אופי העבירה המיוחסת לעובד, היקפה, חומרתה והזיקה בין תפקידו של העובד בשירות המדינה לעבירה המיוחסת לו.
2. במקרים בהם מעורבים עובדים נוספים בביצוע העבירה ועשויים להינקט נגד עובדים אלה הליכי משמעת, או שננקטים הליכים אלה, יש לבחון אם יש בהפסקת הליכי המשמעת נגד העובד הפורש, כדי לפגוע בעקרונות השוויון, אחידות הענישה ובתכלית הדין המשמעת.
3. תפקידו של העובד, מעמדו ומקומו בהיררכיה של מקום העבודה. ככל שמעמדו של העובד גבוה יותר ותפקידו בכיר יותר, תגבר חשיבות ניהול הליך משמעת נגד העובד, אף לאחר פרישתו.
4. בחינת צרכי ההרתעה והפגיעה בחוסנו ובתדמיתו של השירות הציבורי עקב הפסקת ההליך המשמעת.
5. הקושי הראייתי בניהול הליכים נגד העובד, מורכבות ההליכים וההשלכות הכלכליות של התמשכות ההליכים.
6. רמת הענישה המשמעתית הצפויה ביחס לעבירה הנדונה, בכלל זה הסיכוי להטלת אמצעי משמעת מסוג פיטורין ו/או פסילה משירות המדינה. אם צפויה פסילה, יש טעם רב יותר בניהול ההליך.
7. נסיבות אישיות של העובד, כגון: גילו, מצבו הכלכלי, המשפחתי והבריאותי וכן התנהגות קודמת של העובד, לרבות עברו הפלילי או המשמעת.
8. האפשרות לקיום הליכים חלופיים, מחוץ לשירות המדינה (כגון הליכים פליליים או משמעתיים-מקצועיים). אם יש בהליכים חלופיים אלה כדי למצות צרכי ענישה משמעתית הדבר יהווה שיקול להסתפק בהליכים אלה ולהפסיק את הליכי המשמעת.
9. השלב בו מצוי ההליך המשמעותי ומשכו הצפוי. אם כבר החלו הליכים בפני בית הדין למשמעת, לאחר הגשת תובענה, והפסקת ההליכים עשויה להביא לזיכויו של העובד מהאישום המיוחס לו, ככלל, אין מקום להפסקת ההליך המשמעותי בשל פרישת העובד משירות המדינה, אלא אם מתקיימות נסיבות כבדות משקל במקרים המצדיקים זאת.

10. אם ההליך המשמעותי נפתח בעקבות הליך פלילי, יבחן גם השלב שבו מצוי ההליך הפלילי ובכלל זה - שלב החקירה, משך הטיפול הצפוי, המועד המשוער להגשת כתב אישום וסיום המשפט. כן יבחן הסיכוי שהליך החקירה זה יניב כתב אישום או הרשעה בפלילים אשר יובילו להליך משמעותי.

11. הנטל שהמשך ניהול ההליכים יטיל על המדינה אל מול התועלת שבהמשך הליכים לגבי עובד שפרש.

12. בהליך משמעותי שעניינו התנהגות שמהותה פגיעה באדם, תישקל במידת האפשר בין יתר השיקולים, גם עמדת נפגע העבירה ביחס להפסקת ההליך המשמעותי בעקבות פרישתו של העובד משירות המדינה.

13. מידת ההשפעה של הישארות העובד בתפקידו על ההתנהלות התקינה במקום העבודה, ועל עובדים אחרים.

14. צרכי שירות המדינה הנוגעים לצמצומי יעול של מצבת כוח האדם. בעניין זה תישקל עמדת המשרד ביחס לאפשרות פרישתו של העובד, בהתחשב בתפקודו הכללי, חסכון בעלות העסקתו והאפשרות לביטול משרה או תקן.

15. ככל שמדובר בעובד מושעה, יש עניין ציבורי וכלכלי בקידום פרישת העובד שתפסיק את ההשעיה שבגינה משלמת המדינה, ככלל שכר לעובד ללא שמתקבלת על כך תמורה. עם זאת, יש לשקול למול כך שיקולים אחרים שפורטו לעיל, כגון חשיבות העברת מסר הרתעתי באמצעות ההליך, חשיבות האפשרות לקבל פסילה לעתיד (במקרים המתאימים) וכיוצ"ב.

פרישה מוקדמת

16. כאשר עובד, נגדו מתנהל הליך משמעותי, מבקש את אישור הנציבות למתן קצבה מיידית בעת פרישתו – אף שאינה מגעת לו עדיין – וכן כאשר מבקש הוא לקבל הטבות פרישה, יש לבחון האם ראוי להיענות לבקשתו ובמקביל יש לבחון האם ראוי להפסיק את הליכי המשמעות. לצורך כך יבחנו כל השיקולים לעיל, בהתחשב בכך שמדובר בפרישה מוקדמת.

17. ככלל, אין לאשר הטבות פרישה לעובד ובמיוחד לא למתן קצבה מיידית שאינה מגיעה לעובד, כאשר מדובר בעובד שמתנהלים נגדו הליכים משמעותיים או פליליים הפורש משירות המדינה כאמור לעיל, אלא אם נציב שירות המדינה קבע אחרת ובתנאים שיקבע (למשל, התניית הזכאות להטבות פרישה בהתאם לתוצאות ההליכים הפלילים בעניינו).

18. בכל מקרה שכזה, יבחנו כל השיקולים לעיל, בשינויים המחויבים וכן תבחן שאלת המסר שיעבור לציבור בכלל ולעובדי המדינה בפרט, ממתן הטבות או מאישור לקבלת קצבה מיידית, לאדם שנגדו מנוהל הליך משמעותי או פלילי. במסגרת זו, תבחן האפשרות לביטול או צמצום הטבות הפרישה של העובד במידה אשר תהווה תחליף נאות לענישה המשמעותית הצפויה.

19. יצוין כי יתכנו מקרים בהם ניתן יהיה להסכים למתן היתר פרישה, אך בד בבד ימשך ההליך המשמעותי.

עובד שנפתח נגדו הליך פלילי וטרם נפתח נגדו הליך בפני בית הדין

כל השיקולים לעיל, יבחנו בתיאום עם הגוף המנהל את ההליך הפלילי ועם מנהל תחום משמעת בפרקליטות המדינה.